

SEVEGEN KUŞLAR

Afrika Fare Kuşları (*Lanius excubitorides*), bir ağaç dalına topluca konan arılar gibi kumelenirler. Dalın ucundaki meyveye her birey ulaşamayacağı için, en uçtakinin kopardığı meyve, elden ele (gagadan gagaya) geçirilerek diğerlerine ulaştırılır. Mevcut meyvelerin herkese yetmemesi asla sorun yaratmaz. Başka bir meyveli dalı konduklarında öncelikle yeterince beslenmemiş olanlardan dağıtım işi başlatılır.

PETROL BİTKİSİ

Damla Sütlağeni (*Euphorbia lathyris*), kauçuk ağacı ile aynı bitki ailesindedir. Kurutulur, ezilerek pudra haline getirilir ve uygun çözücü ile karıştırılırsa, ham petrol elde edilebilir. Yapılan hesaplar, yarıçapı 20 km olan bir alanda yetiştirilen bu sütlağenden günde 50 bin varil petrol elde edilebileceğini göstermektedir. Hayvanların ısırılmaktan özenle kaçındıkları, insanların el bile sürmedikleri bu bitki, işe yaramaz sanılan alanlarda yetiştirilebilir. Ya da ağaç-

landırılan alanların çevresine enli bir kuşak olarak yerleştirilirse, hem ağaçlar korunur (çünkü, ağaçlara yaklaşmak için bile hayvanlar bu enli Sütlağeni kuşağından geçemezler) hem de ham petrol kaynağı tesis edilmiş olur.

İŞTE DOĞA

Erdoğan SAKMAN

HALTER BİRİNCİSİ

Ayaksız ve ağız yapısı kazı için uygun olmayan solucan (*Lumbricus terrestris*), toprak içinde 70 cm kadar derinlere inerek çember veya elips kesitli yollar açar. Bir hektarlık alanda 25 tonluk kütleyi yüzeye ge-

tirir; bu suretle toprağı 5 cm kadar kabartmış olur. Ağırlığı birkaç gram olan solucan, bunun 50 ilâ 60 katı ağırlıktaki kütleyi harekete geçirebilir. Bu, yüz kilogram ağırlığındaki sporcunun beş tonu hareket ettirebilmesi demektir. Solucanın bu kadar güç bir işi başarması, vücudunu saran enine ve boyuna kaslar sayesinde. Vücudun ön kısmındaki kasları büzerek inceler ve yoklayarak bulduğu bir küçük deliğe başını sokar. Sonra boylamasına kaslarını çalıştırarak vücudun ön bölümünü şişirir ve böylece deliği genişletir. Bunları yaparken de durmadan kamını doyurur ve sürekli olarak ilerler.

ÖLÜMSÜZ CANLI

Kırmızı Deniz Yıldızı'nın (*Asterias rubens*) bazen bir parçası kopar. Bu parçada yıldız diskinin (ağız, sindirim organı ve anüs bulunan bölüm) bir bölümü varsa, kısa bir süre sonra yeni bir deniz yıldızına dönüşür. Bazı deniz yıldızı türlerinin kopan parçalarının yeni bir yıldız dönüşmesi için diskin bir parçasının bulunması bile gerekmemektedir. Hayret verici bu durumun nasıl meydana geldiği yıllardan beri araştırmacıları uğraştırmaktadır.

AĞRI KESİCİ MANTAR

Al Sinekçi Mantarı (*Amanita muscaria*), şapkasının üzeri beyaz beneklerle bezenmiş, turuncumsu kırmızı renktedir. Gövdesi beyaz olan son derece zehirli bu orman mantarı, GABA adlı kimyasal bir haber iletilcininkine benzer etkiler yapan maddeler içerir. Bu maddeler uygun biçim ve miktarda insan vücuduna verildiğinde ağrı ileten sinirlerin faaliyetlerini durdururlar. Sinekçi mantarındaki sıvılar incelenecek küzzamlı, şizofren hastaların ve ameliyat sonrası ağrıların kesilmesi mümkün olabilir.

